

IRODALOM ÉS RÖVIDÍTÉSEK

ANTAL 1827

Antal Mihály: Gondolatok a napi magyar nyelvünk terjesztésének némely eszközéről. Tudományos gyűjtemény IX. Pest, 1827. 61–110.

ARATÓ 1960

Arató Endre: A magyarországi nemzetiségi kérdés története I–II. Budapest, 1960.

ARATÓ 1969

Arató Endre: Az 1868. évi népoktatási törvény és a nemzetiségi politika. Pedagógiai Szemle 1969/6. 521–532.

ÁDÁM–JOÓ 1896

Ádám Gerzson – Joó Imre: A Nagy-Kőrösi Ev. Ref. Főgymnasium története. Nagy-Kőrös, 1896.

BAJKÓ 1966

Bajkó Mátyás: A zayugróczy tanterv pozsonyi előzményei. Pedagógiai Szemle 7–8. sz.

BAJKÓ 1983

Bajkó Mátyás: Luther és a protestáns iskolakultúra. Pedagógiai Szemle 1983/2. 1183–1188.

BAJKÓ–VASKÓ 1977

Bajkó Mátyás – Vaskó László: Egyetemes és magyar neveléstörténet. Budapest, 1977.

BAKOS 1955

Bakos József: Nyelv és iskola. Fejezetek a magyar tanítási nyelv, a magyar nyelvtanítás és az iskolai nyelvművelés történetéből, 1790–1849. Az Egri Pedagógiai Főiskola Évkönyve. Eger, 1955. 5–58.

BALOGH–GERGELY 1996

Balogh Margit – Gergely Jenő: Egyházak az újkori Magyarországon 1790–1992. Budapest, 1996.

BARABÁS 1963

Barabás Jenő: Kartográfiai módszer a néprajzban. Budapest, 1963.

BARABÁS 1966

Barabás Jenő: A belső fejlődés fogalmáról. Ethnographia LXIX (1966) 572–576.

BARKÓ 1992

Barkó Endre (szerk.): Az ágostai hitvallású evangélikusok iskolaügyének rendszere Magyarországon. (Ford.: Terray Barnabás) A magyar neveléstörténet forrásai VII. Országos Pedagógiai Múzeum és Könyvtár. Budapest, 1992.

BARTHOLOMAIDESZ 1817

Bartholomaidesz, Joannes, Ludovicus: Memoriae ungarorum qui in alma condam universitate Wittembergensi a tribus proxime concludendis seculis studia in ludis patriis coepta corfirmant. Pesthini, 1817.

BARTÓKI 1986

Bartóki József: A mezőberényi német evangélikus templom. Mezőberény, 1984.

BARTÓKI 1992

Bartóki József: A mezőberényi szlovák evangélikus templom. Mezőberény, é.n.

BÁLINT 1977

Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium I–II. Budapest, 1977.

BÁNSZKY 1936

Bánszky Magdolna: A korszellem és politikai élet hatása a nevelésre a felújulás korában. Debrecen, 1936.

BCSEEL

Békéscsabai Evangélikus Egyház Levéltára, Békéscsaba.

BEDNÁRIK 1943

Bednárik, Rudolf: Duchovná a chmotná kultúra slovenského ľudu. Slovenská vlastiveda II. Bratislava, 1943.

BELLÉR 1974

Bellér Béla: A nemzetiségi iskolapolitika története Magyarországon 1918-ig. Magyar Pedagógia 1974/1. 47–65.

BELLÉR 1996

Bellér Béla: Tantervelméletek Magyarországon a XIX–XX. században. A tantervelmélet forrásai 17. Országos Közoktatási Intézet. Budapest, 1996.

BENDA 1976

Benda Kálmán: Felvilágosodás és paraszti műveltség a XVIII. századi Magyarországon. Valóság 1976/4. 54–61.

BENKA 1895

Benka Gyula: A szarvasi főgimnáziumtörténete. Gyoma, 1895.

BÉKEFI 1906

Békefi Reming: A népoktatás története Magyarországon 1540-ig. Budapest, 1906.

BÉL 1993

Bél Mátyás: Békés vármegye leírása. Latinból ford. P. Szalay Emőke. Forráskiadványok a Békés Megyei Levéltárból 18. Gyula, 1993.

BÉNYEI 1994

Bényei Miklós: Oktatáspolitikai törekvések a reformkori országgyűléseken. Debrecen, 1994.

BIRKET-SMITH 1969

Birket-Smith, Kaj: A kultúra ösvényei. Budapest, 1969.

BLAZOVICH 1984

Blazovich László: A Körös–Tisza–Maros köze középkori települési rendje. Dél Alföldi Évszázadok 1. Békéscsaba–Szeged, 1984.

BLOCH 1848

Bloch Mór: Észrevételek iskolareformok ügyében. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap (Pest) 1848. június 8. 790–967.

BML

Békés Megyei Levéltár, Gyula

BOAS 1975

Boas, Franz: Népek, nyelvek, kultúrák. Budapest, 1975.

BOLEMAN 1848

Boleman István: A dicső szabadságra emelkedő iskola. Pozsony, 1848.

BONYHAI 1931

Bonyhai Mihály: Mezőberény monográfiája. Budapest, 1931.

BORGULA 1988

Borgula, Michal: Rozpravenie z Dolnej zeme. [Elbeszélések az Alföldről.] Matica Slovenská. Martin, 1988.

BOTIK 1986

Botik, Ján: Az akkulturáció folyamata az alföldi szlovákoknál. A Békéscsabai Nemzetiségi Néprajzkutató Konferencia III. Békéscsaba, 1986. 81–90.

BREZNYIK 1883

Breznyik János: A selmeczbányai ágost. hitv. evang. egyház és lyceum története. Selmeczbánya, 1883.

BRMTÉ

A Békésvármegyei Régészeti és Művelődéstörténeti Társaság Évkönyve (Gyula)

BROMLEJ 1976

Bromlej, Julian Vlagyimirovics: Etnosz és néprajz. Budapest, 1976.

BUCSAY 1985

Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon. Budapest, 1985.

BURKE 1984

Burke, Peter. A populáris kultúra a történettudomány és az etnológia határmezsgyéjén. Ethnographia XCV (1984) 362–363.

CSIPES 1976

Csipes Antal: Békés megye élete a XVI. században. Forráskiadványok a Békés megyei Levéltárból 7. Békéscsaba, 1976.

CSÍK 1839

Csík Péter: Értekezés a' népnevelésről 's honinyelv terjesztéséről. Társalkodó 1939. I. félév. 121.

DAXNER 1909

Daxner György: A külföldi iskolalátogatás hatása a hazai protestáns nevelésügy fejlődésére (1520–1790). Békéscsaba, 1909.

DÁM 1993

Dám László: Építkezés, lakáskultúra. In: Békéscsaba néprajza. (Szerk.: Grin Igor–Krupa András) Békéscsaba, 1993. 132–164.

DÁNIELISZ 1992

Danielisz Endre: „Szülőhelyem, Szalonta...” Tanulmányok, esszék Arany János köréből. Az Arany János Múzeum Kismonográfiái 9. Nagykőrös, 1992.

DEDINSZKY 1982

Dedinszky Gyula: Írások a régi Békéscsabáról. Békéscsaba, 1982.

DEDINSZKY 1986

Dedinszky Gyula: Az úgynevezett „zugiskolák” Békéscsaba tanyavilágában. In: Dedinszky Gyula: Szól a harang. Békéscsaba, 1986.

DEDINSZKY 1987

Dedinszky Gyula: A szlovák betű útja Békéscsabán. Békéscsaba, 1987.

DÉNES 1971

Dénes Magda: A neohumanizmus és a német idealizmus pedagógiája. Budapest, 1971.

DOROMBY 1933

Doromby Karola: Schedius Lajos mint német–magyar kultúrközvetítő. Budapest, 1933.

DÖLLE 1871

Dölle Ödön: A nevelészet története. Pest, 1871.

EDVI 1835

Edvi Illés Pál: Tükrötskék az Oskola – Tanítói élet köréből. Tudományos Gyűjtemény 1835/IX. Pest, 1835.

ELEK 1961

Elek László: Békés megye művelődési emlékei a mohácsi csatától a reformkorig. A Szarvasi Felsőfokú Óvónőképző Intézet Évkönyve I. Szarvas, 1961. 89–312.

ELEK 1985A

Elek László: Művelődés, irodalom Békés megyében I. A XVI. századtól a XIX. század derekáig. A Békés Megyei Múzeumok Közleményei 9. Békéscsaba, 1985.

ELEK 1985B

Elek László: Békés vármegye részvétele a magyar nyelv hivatalossá tételéért vívott küzdelemben. In: Művelődés, irodalom Békés megyében I. Békéscsaba, 1985.

ELEK 1988

Elek László: Művelődés, irodalom Békés megyében II. A XIX. század derekától az 1880-as évek végéig. A Békés Megyei Múzeumok Közleményei 13. Békéscsaba, 1988.

EMBER 1976

Ember Győző: Az újratelepülő Békés megye első összeírásai 1715–1730. Forráskiadványok a Békés megyei Levéltárból 8. Gyula, 1976.

EMERICZY 1883

Emericzy Géza: Népiskolai tanítástan. Budapest, 1883.

EOL

Evangélikus Országos Levéltár (Budapest)

EÖTVÖS 1870

Eötvös József: A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek az országgyűlés elé terjesztett jelentése a népiskolai közoktatás állapotáról 1870-ben. Buda, 1870.

EPERJESSY 1967

Eperjessy Géza: Mezővárosi és falusi céhek az Alföldön és a Dunántúlon 1686–1948. Budapest, 1967.

ERDEI 1985

Erdei Aranka: Békés megye társadalma és gazdasága 1928-ban. Gyula, 1985.

F. KISS 1997

F. Kiss Erzsébet: Az evangélikus egyházkerületek vezéreszméi az oktatási reformról 1848. szeptember 6. In: Az alsó- és középszintű oktatás 1848/49-ben. A Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium válogatott iratainak tükrében. Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 30. Budapest, 1997.

FEHÉR 1993

Fehér Katalin: Nevelési tárgyú egyházi beszédek a 18. század végén. Magyar Könyvszemle 1993/13.

FELBIGER 1776

Felbiger, Ignaz: Schulgesetze für Kinder der Landschulen. Wien, 1776.

FELKAI 1950

Felkai László: A klerikális reakció parlamenti harca az 1868. évi népoktatási törvény ellen. Magyar Pedagógia IX. 47–65.

FELKAI 1959

Felkai László (szerk.): A dualizmus közoktatásügyének bírálata a haladó sajtóban. Budapest, 1959.

FELKAI 1969

Felkai László: A népiskolai törvény és végrehajtása. Magyar Pedagógia 1969/1–2. 151–163.

FELKAI 1983

Felkai László: Neveléstörténeti dolgozatok a dualizmus korából. Budapest, 1983.

FINÁCZY 1890

Fináczy Ernő: A magyarországi közoktatás története Mária Terézia korában. Budapest, 1890.

FRAKNÓI 1873

Fraknói Vilmos: A hazai és külföldi iskolázás a XVI. században. Budapest, 1873.

FRAKNÓI 1877

Fraknói Vilmos: Vázlatok Magyarország műveltségi állapotáról. Budapest, 1877.

FRANKOVÁ 1848

Franková, Libuše: Evangelische Gebildese und die slowakische Nationale. Wildergeburt, 1848.

GÁL 1940

Gál Lajos: Protestáns iskolák és tanítók Magyarországon a XVII. században. Tiszaföldvár, 1940.

GERE-KATONA 1896

Gere Ferenc – Katona Mihály: A nagy-szalontai gymnasium története 200 éves múltjáról. Nagy-Szalonta, 1896.

GRÄBNER 1911

Gräbner, Fritz: Methode der Ethnologie. Heidelberg, 1911.

GUNDA 1958

Gunda Béla: Műveltségi áramlatok és társadalmi tényezők. Ethnographia XIX (1958) 567–576.

GYIVICSÁN 1985

Gyivicsán Anna: A kulturális kölcsönhatások külső és belső mozgásáról. Miskolc, 1985.

GYIVICSÁN 1987a

Gyivicsán Anna: Az anyanyelvi népi írásbeliség helye a magyarországi szlovákok kulturális rendszerében. In: Szlavisztikai Tanulmányok. Emlékkönyv Király Péter 70. születésnapjára. ELTE Szláv Filológiai Tanszék. Budapest, 1987.

GYIVICSÁN 1987b

Gyivicsán Anna: Az anyanyelvi írásbeliség helye a magyarországi szlovákok kulturális rendszerében. In: Tanulmányok Király Péter 70. születésnapjára. (Szerk.: Gregor Ferenc – Nyomárkay István) Budapest, 1987. 165–176.

GYIVICSÁN 1992

Gyivicsán Anna: Slovenské ľudové písomníctvo u dolnozemských Slovákov. [Az alföldi szlovákok szlovák nyelvű írásbelisége.] In: Náš Kalendár. Békéská Čabá, 1992.

GYIVICSÁN 1993a

Gyivicsán Anna: Néhány gondolat a magyarországi szlovákok családneveiről. In: Névtani Értesítő XV (1993) 131–134.

GYIVICSÁN 1993b

Gyivicsán Anna: Az anyanyelvi értékvesztés folyamata a magyarországi szlovák nyelvszigeteken. Hungarológia 3. Budapest, 1993. 35–59.

GYIVICSÁN 1993c

Gyivicsán Anna: Anyanyelv, kultúra, közösség. A magyarországi szlovákok. Budapest, 1993.

GYIVICSÁN 1996

Gyivicsán Anna: A szlovák és magyar nép együttélésének értékrendje. Ethnographia 1996/1–2 (1996) 269–275.

GYIVICSÁN 1998

Gyivicsán Anna: A magyarországi szlovákok nyelvi atlasza. Békéscsaba, 1998.

GYIVICSÁN 2001

Gyivicsán Anna: A magyarországi szlovákok hagyományos kultúrájának változásai. Békéscsaba, 2001.

GYIVICSÁN 2002a

Gyivicsán Anna: A nemzetiségi kultúra intézményrendszere. Budapest, 2002.

GYIVICSÁN 2002b

Gyivicsán Anna: O slovenských učebniciach vydaných v Budínskej univerzitnej tlačiarňi. Békéscsaba, 2002.

GYÖRFFY 1987

Györffy György: Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza I. Budapest, 1987.

HAAN 1845

Haan Lajos: Békés-Csaba mezővárosa hajdani és mostani állapotjáról, az ottani ev. ó templom százados ünnepe alkalmára. Tichy Alajos kiadása. Nagyvárad, 1845.

HAAN 1858

Haan Lajos: Jena Hungarica, sive memoria Hungarorum atribus. Gyula, 1958.

HAAN 1864

Haan Lajos: A'békési ágost. hitv. evangyéliumi esperesség története. Békés-Csaba, 1864.

HAAN 1870

Haan Lajos: Békés vármegye hajdana I–II. Pest, 1870.

HAAN 1991

Haan Lajos: Békés-Csaba. A város története a kezdetektől a XIX. század harmadik harmadáig. Békéscsaba, 1991.

HAMAR 1976

Hamar Mária: A magyar nyelv kötelező tanításáról szóló 1879. évi törvényről. Századok CX (1976) 84–118.

HAVASSY 2000

Havassy Péter (szerk.): Világnak világa. Egyházak a Körösök vidékén. Gyulai Katalógusok 8. Gyula, 2000.

HÁRSFALVI 1982

Hársfalvi Péter: Az önkormányzat Nyíregyházán a XVIII–XIX. században. Értekezések a történeti tudományok köréből 97. Budapest, 1982.

HÍDVÉGI 1990

Hídvédi Lajos: Pusztabokrok II. Adatok Alberti, Irsa, Dánszentmiklós és Mikebuda településtörténetéhez. Albertirsa, 1990.

HOLLÓS 1995

Hollós Marida: Bevezetés a kulturális antropológiába. Budapest, 1995.

HORNYÁNSZKY 1993

Hornyánszky Viktor (szerk.): Közoktatás tantervek 1868–1971. Budapest, 1973.

HORNYÁNSZKY 1999

Hornyánszky Viktor: Erkölcsi rend és szakmaiság a tantervekben. Budapest, 1999.

HORVÁTH 1829

Horváth József Elek: Az iskolai nevelésről Magyarországon. Tudományos Gyűjtemény I. 1829. 75–100.

HORVÁTH 1986

Horváth Károly (főszerk.): A magyar nevelés története I. Budapest, 1986.

HUNFALVY 1847

Hunfalvy János: A zay-ugróczi tanterv a tiszai kerületi gyűlésen. Protestáns Egyházi és Iskola Lap. Pest, 1847. 797.

HÜBNER 1901

Hübner, Johann Franz: Der Pietismus, geschichtlich und dogmatisch beleuchtet. Zwickau, 1901.

IMPLOM 1971

Implom József: Olvasókönyv Békésmegye történetéhez II. 1694-től 1848-ig. Békéscsaba, 1971.

IMPLOM 1973

Implom József: Mezőberény újratelepítése és története a kései feudalizmus időszakában (1723–1848). In: Mezőberény története I. (Szerk.: Szabó Ferenc) Mezőberény, 1973.

JÁN 1980

Ján Bella: Szlovákok Békés megyében. In: Szlovákok Békéscsabán. (Szerk.: Szabó Ferenc) Bibliotheca Békésiensis 20. Békéscsaba, 1980.

JESZENSZKY 1861

Jeszenszky, Karol: Osada Mező-Berény a gegj Cirkew ew. augšp. Wyzn. Slovenská Krátky opis který pro swých cirkewnjků sepsal Karel Jeszenszky vyš gmeno wané cirkwe r. sl. b. kazatel', W Arade Tiskem Leopolda Réthyho 1861. – Mezőberény település és ágost. hitv. szlovák evangélikus egyházának története. Rövid leírás, melyet saját egyház Nagyjai számára írt Jeszenszky Károly a fent nevezett szlovák egyház lelkesze. Arad, 1861.

JESZENSZKY 1926

Jeszenszky Károly, Ifj.: A mezőberényi főgimnázium megszűnésének és mezőberényi polgári iskola szervezésének története. A Mezőberényi Polgári Iskola 1925/26. évi Értesítője. Mezőberény, 1926.

KARÁCSONYI 1896

Karácsonyi János: Békés vármegye története I–III. Gyula, 1896.

KARŠAI 1967

Karšai, František: Prešovské školstvo od najvtarších čias do roku 1945. [Az eperjesi iskolák története a legrégebb időktől 1945-ig.] In: Jednotna škola. Košice, 1967.

KATHONA 1974

Kathona Géza: Fejezetek a török hódoltsági reformáció történetéből. Humanizmus és Reformáció 4. Budapest, 1974.

KÁLDY-NAGY 1991

Káldy-Nagy Gyula: A gyulai szandzsák 1567. és 1579. évi összeírása. Forráskiadványok a Békés Megyei Levéltárból 9. Gyula, 1991.

KÁLMÁN 1969

Kálmán György: A magyar népoktatás száz éves fejlődése. Pedagógiai Szemle 1969/4. sz.

KÁLNICZKY 1848

Kálniczky Endre: Zay-ugróczi iskolai rendszer. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. Pest, 1848. 534–538.

KELEMEN 1992

Kelemen Elemér (szerk.): A magyar neveléstörténet forrásai. Országos Pedagógiai Múzeum és Könyvtár. Budapest, 1992.

KELEMEN 1996

Kelemen Elemér: Állam, egyház, iskola a dualizmus korában. Budapest, 1996.

KEMÉNY 1939

Kemény Ferenc: Német hatások a magyar nevelés és oktatásügyre. Budapest, 1939.

KEMÉNYFFY 2001

Keményffy Róbert: Gömör megye etnikai rajza. In: A Gömöri Magyarország Néprajza I. (Szerk.: Ujváry Zoltán) Debrecen, 2001. 295–540.

KERTÉSZ 2002

Kertész Botond (szerk.): Szlovák kérdés az evangélikus egyházban. In: Evangélium és szabadság. Az evangélikus egyház Magyarországon 1848–49-ben. Budapest, 2002.

KISS 1881

Kiss Áron: A magyar népiskolai tanítás története. Budapest, 1881.

KISS 1980

Kiss Lajos: Földrajzi nevek etimológiai szótára. Budapest, 1980.

KORNISS 1927

Korniss Gyula: A magyar művelődés eszményei II. Budapest, 1927.

KORNISS 1930

Korniss Géza: Békéscsaba története. Békéscsaba, 1930.

KORNISS 1932

Korniss Gyula: Neveléstörténet és szellemtörténet. Budapest, 1932.

KOSÁRY 1982

Kosáry Domokos: Művelődés a XVIII. századi Magyarországon. Budapest, 1982.

KOSSUTH 1841

Kssuth Lajos: Unio. Pesti Hírlap 1841. 73. sz.

KOŠTIAL 1992

Koštial, Rudolf: Evangelici Slováci v zahraničí 62–78. Martin, 1992.

KOVÁCS 2002

Kovács József: Adatok a Gyulai Római Katolikus Esperesi Kerület történetéhez. In: Világnak világa. Egyházak a Körösök vidékén. Gyulai Katalógusok 8. (Szerk.: Havassy Péter) Gyula, 2002. 7–24.

KOWALSKÁ 2001

Kowalská, Eva: Evangelické A.V. spoločenstvo v 18 storočí. Bratislava, 2001.

KÖTE 1975

Köte Sándor: Közoktatás és pedagógia az abszolutizmus és a dualizmus korában. 1848–1918. Budapest, 1975.

KÖTE–RAVASZ 1979

Köte Sándor – Ravasz János: Dokumentumok a magyar neveléstörténet történetéből 1848-tól 1919-ig. Budapest, 1979.

KRON 2001.

Kron, Friedrich Wilhelm: Pedagógia. Budapest, 2001.

KUGLER 2000

Kugler József: Lakosságcsere a Délkelet-Alföldön 1944–1948. Budapest, 2000.

LÓCZY 1918

Lóczy Lajos (szerk.): A magyar szent korona országainak földrajzi, társadalomtudományi, közművelődési és közgazdasági leírása. Budapest, 1918.

MAGDA 1819

Magda Pál: Magyarországnak és a határőrző katonaság vidékeinek legújabb statisztikai és geográfiai leírása. Pest, 1819.

MANN 1987

Mann Miklós: Oktatáspolitikai koncepciók a dualizmus korából. Budapest, 1987.

MARKOVITZ é. n.

Markovitz Mátyás leírása a Maros-Körös közéről, és az ottani evangélikus községekről. Kézirat (é. n.). Szarvas Ótemplomi Evangélikus Egyház.

MÁRKUS 1941

Márkus Mihály: Evangélikus néphagyományok. Keresztyén Igazság 1941/6.

MÁRKUS 1943

Márkus Mihály: A bokortanyák népe. Budapest, 1943.

MÁRKUS 1977

Márkus Mihály: A tírják etnikai csoport kialakulása. In: A nyíregyházi szlovák (tírják) nyelvjárás. (Szerk.: Németh Péter) Nyíregyháza, 1977.

MEKIS 1996

Mekis Ádám: A keresztelés, esketés és temetés szokásai a békéscsabai gyülekezet első anyakönyvében. In: Vallási néprajz 9. (Szerk.: Küllös Imola) Debrecen, 1996.

MEDNYÁNSZKY 1822

Mednyánszky Alajos: Hazafiúi gondolatok a magyar nyelv kifejlesztése dolgában. Tudományos Gyűjtemény I. Pest, 1822. 11–37.

MÉSZÁROS 1968

Mészáros István: A magyar nevelés története 1700–1849. Budapest, 1968.

MÉSZÁROS 1972

Mészáros István: Népoktatásunk 1553–1777 között. Budapest, 1972.

MÉSZÁROS 1979

Mészáros István: Az 1845 előtti hazai népoktatás-történetre vonatkozó kutatások néhány problémája. Magyar Pedagógia 1979/3. 296–315.

MÉSZÁROS 1980a

Mészáros István: A humanizmus és a reformáció-ellenreformáció nevelésügye a 15–16. században. Egyetemes Neveléstörténet 7–9. Budapest, 1980.

MÉSZÁROS 1980b

Mészáros István: Az első hazai állami népoktatás-reform. Századok 1980/2. 229–259.

MÉSZÁROS 1981

Mészáros István: Ratio Educationis. Az 1777-i és az 1806-i kiadás magyar nyelvű fordítása. Budapest, 1981.

MÉSZÁROS 1983

Mészáros István: Pestalozzi változó arca a 19. századi népoktatásunkban. Pedagógiai Szemle 1983/2. 118–134.

MÉSZÁROS 1984a

Mészáros István: Népoktatásunk szervezeti-tartalmi alakulása 1777–1830 között. Budapest, 1984.

MÉSZÁROS 1984b

Mészáros István: Pestalozzi és a magyar nevelésügy. Budapest, 1984.

MÉSZÁROS 1985

Mészáros István: A két Ratio Educationis kiteljesedés vagy hanyatlás? Magyar Pedagógia 1985/2. 190–204.

MÉSZÁROS 1989

Mészáros István: A magyar tankönyvkiadás története. Budapest, 1989.

MÉSZÁROS 1991

Mészáros István: Magyar iskolatípusok 996–1990. A magyar neveléstörténet forrásai VI. Budapest, 1991.

MÉSZÁROS 1996

Mészáros István: Felekezeti népiskolai tantervek 1868–1948. Budapest, 1996.

MÉSZÁROS–NÉMETH–PUKÁNSZKY 1999

Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla: Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe. Budapest, 1999.

MH

A kultúra integrációja és az etnikai csoportok alakulása. Műveltség és Hagyomány III. Budapest, 1963.

MIKONYA 2002

Mikonya György: Az evangélikus tanítóképzés alakulása a sajtó tükrében. Credo VIII. évf. 1–2. szám. 30–45.

MIKÓ1944

Mikó Imre: Nemzetiségi jog és nemzetiségi politika. Kolozsvár, 1944.

MN

Magyar Nagylexikon XI. Budapest, 2000.

MOHOS 1890

Mohos György: Magyarországi tanulók a jénai egyetemen. Budapest, 1890.

MOLNÁR 1881

Molnár Aladár: A közoktatás története Magyarországon a XVIII. században. Budapest, 1881.

MOLNÁR é. n.

Molnár Ambrus: Fejezetek a vegyes lakosságú Mezőberény történetéből. Kézirat. Városi Könyvtár, Mezőberény, é.n.

MSZEEI

Mezőberényi Szlovák Evangélikus Egyház Irattára (Mezőberény)

NAGY 2001

Nagy Mariann: Egymás tükrében. A másokról alkotott kép a 19. századi és 20. század eleji tudományos publicisztikában. In: A Kárpát-medence vonzásában. Tanulmányok Polányi Imre emlékére. Universitas Press. Pécs, 2001.

NAGY 2002

Nagy Péter Tibor: Egyenlőtlen alfabetizáció és nemzetiségek a századforduló Magyarországon. In: Iskolakultúra VII. (2002/5). Budapest. 54–58.

NÁDOR 1938

Nádor Jenő (szerk.): Tessedik: Szarvasi nevezetsségek, azaz Szarvas mezőváros krónikája. Szarvas, 1938.

NÉMETH 1975

Németh Zoltán: A nyíregyházi nyelvjárás kialakulása és egyik közös vonása a Békés megyei szlovákokkal. *Békési Élet* 1975/13. 513–519.

NÉMETH 1988

Németh Zoltán: A tirpák szó etimológiája. In: Nyíregyházi szlovák („tirpák”) nyelvjárási és néprajzi emlékek. (Szerk.: Németh Péter) A Nyíregyházi Jósa András Múzeum Kiadványai IV. Nyíregyháza, 1988.

NOVÁK 1982a

Novák László: Arany János és Nagykőrös. In: Arany János tanulmányok. (Szerk.: Novák László) Az Arany János Múzeum Közleményei – Acta Musei de János Arany Nominati II. Nagykőrös, 1982. 85–134.

NOVÁK 1982b

Novák László: Cegléd mezőváros a XVIII. században és a XIX. század első felében. In: Cegléd története. (Szerk.: Ikvai Nándor) Studia Comitatus 11. Szentendre, 1982. 121–186.

NOVÁK 1983

Novák László: Viselkedés, házasodás egyházi és világi szabályozói, meghatározói a XVII–XIX. században. In: Lakodalom. (Szerk.: Novák László – Ujváry Zoltán) *Folklór és Ethnographia* 9. Debrecen, 1983. 13–30.

NOVÁK 1986

Novák László: Településnéprajz. Településnéprajzi tanulmányok az Alföldről. Az Arany János Múzeum Kismonográfiái 6. Nagykőrös, 1986.

NOVÁK 1989

Novák László: Szász Károly református püspök 1891. évi látogatása a Három Városban. In: Irodalomtörténeti tanulmányok. (Szerk.: Farkas Péter – Novák László) *Studia Comitatus* 19. Szentendre, 1989. 403–440.

NOVÁK 1994

Novák László: Nagykőrös története és néprajza a XIX. század közepéig I–II. Nagykőrös Város Monográfiája I. Nagykőrös, 1994.

NOVÁK 2001

Novák László Ferenc: Sídlné pomery v Pol’nom Berinčoku (Mezőberény) v XVIII–XIX. storočí – vzhľadom na etnické zloženie lokality. – Mezőberény településnéprajzi viszonyai a XVIII–XIX. században – különös tekintettel a település etnikai összetételére. – Siedlungsethnographische Beziehungen von Mezőberény in de XVIII–XIX. Jahrhundert – besonderst die ethnische Zusammensetzung der Siedlung. *Národopis slovákov v Maďarsku. Magyarországi szlovákok néprajza* 17. Magyar Néprajzi Társaság. Budapest, 2001. 85–101.

NOVÁK 2002

Novák László Ferenc: Mezőberény településnéprajzi viszonyai (18–19. század). *A Békés Megyei Múzeumok Közleményei* 23. Békéscsaba, 2002. 235–260.

NOVÁK 2011a

Novák László Ferenc: Adatok az Alföldre, Békésbe, a XVIII. században végbement migrációhoz Kis-Hontból. A Békés Megyei Múzeumok Közleményei 34. Békéscsaba, 2011. 233–250.

NOVÁK 2011b

Novák László Ferenc: A „Mezőberényi Evang Tótajkú Egyházban létező” Id. Kisjeszeni Jeszenszky Károly lelkipásztor számadáskönyve (1848–1890). Chronica Bekesiensis 4. Békéscsaba, 2011.

ONDRUS 1956

Ondrus, Pavel: Stredo-slovenské nárečia v Maďarskej Ludovej Republike. SAV. Bratislava, 1956.

OROSZ 1972

Orosz Béla: Nyíregyháza a XVIII. századi betelepítése a családnevek tükrében. In: Nyelvjárások. (Szerk.: Kálmán Béla – Sebestyén Árpád) A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Évkönyve 19. Debrecen, 1972.

ORTUTAY 1961

Ortutay Gyula: Az iskolai nevelés szerepe parasztságunk kultúrájában. Ethnographia 1961/4. 497–510.

OTTLYK 1942

Ottlyk Ernő: A pedagógus Luther. Kassa, 1940.

PALÁDI-KOVÁCS 2001

Paládi-Kovács Attila: Tájak, népcsoportok és gazdasági szakosodás Gömörben. In: A Gömöri Magyarország Néprajza I. (Szerk.: Ujváry Zoltán) Debrecen, 2001. 250–294.

PALÁDI-KOVÁCS 2002

Paládi-Kovács Attila: Tájak, népek, népcsoportok. Budapest, 2002.

PAPUČEK é. n.

Papuček, Gregor: Kultúrne inštitúcie v Mlynhoch. [Kulturális intézmények Pilisszentkeresztben.] ELTE Szláv Filológiai Tanszék, Budapest, é. n.

PAŠIAR–PAŠKA 1964

Pašiar, Štefan – Paška, Pavel: Osveta na Slovensku jej v znik počiatky a vývoj. Bratislava, 1964.

PÁLFY 1861

Pálfy József: Utasítás az evangélikus népiskolai tanítók számára. Pest, 1861.

PÁNCZÉL 1978

Pánczél Gyula (ford.): Markovitz Mátyás leírása a Maros-Körös közéről és az ottani evangélikus egyházközségekről. Gyula, 1978.

PECHANY 1918

Pechany Adolf: A tótokról. Budapest, 1918.

PEIL

Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok

PERES 1890

Peres Sándor: A magyar népoktatásügy fejlődése 1867–1887. Budapest, 1890.

PETHŐ 1991

Pethő László: A tanítók és a társadalom. Budapest, 1991.

PÉTERFFY 1986

Péterffy Sándor: A magyar elemi iskolai népoktatás I–II. Budapest, 1986.

PLESOVSZKI 1997

Plesovszki Zsuzsanna: Adatok a mezőberényi evangélikusok vallásökológiájához. In: Európából – Európába. Tanulmányok a 80 esztendő Balassa Iván tiszteletére. (Szerk.: Csoma Zsigmond – Viga Gyula) Néprajzi Látóhatár VI. Budapest, 1997. 417–426.

PLESOVSZKI 2003a

Plesovszki Zsuzsanna, Novákné: Id. Jeszenszky Károly és életműve. Historia Ecclesiae Berényiensis I. Mezőberény, 2003.

PLESOVSZKI 2003b

Plesovszki Zsuzsanna, Novákné: 200 éves a mezőberényi esperességi gimnázium. Rálátás (Szerk.: Dankó Imre) IV. Zsáka, 42–44.

PODRAMIVSKÝ 1977

Podramivský, Milan: A szlovákok nemzeti identitása és a történelmi magyar állam. Palócföld 1977/3.

POLÁNYI 1984

Polányi Imre: A magyarországi szlovákok nemzeti tudatát befolyásoló történeti tényezők. Budapest, 1984.

PRAY 1908

Pray Sándor: A pietizmus pedagógiája. Pozsony, 1908.

PRIBISÁN 1985

Pribisán Teréz: A szlovák oktatás és egyházi élet Nógrád megyében a századfordulón. [Slovenské vyčovanie a život cirkvi v Novohradskej župe.] ELTE Szláv Filológiai Tanszék. Kézirat. Budapest, 1985.

PUKÁNSZKY–NÉMETH 1994

Pukánszky Béla – Németh András: Neveléstörténet. Budapest, 1994.

PUTTKAMMER 2003

Puttkammer, Joachim von: Schullalltag und ntionale Integration in Ungarn 1867–1914. München, 2003.

RAPPANT 1947

Rappant, Daniel: Ilegálna maďarizácia 1790–1840. Martin, 1947.

RAVASZ 1954

Ravasz János: A magyarországi köznevelés vázlatos története a XVIII. század első felében. Pedagógiai Szemle 1954/6. 569.

RAVASZ 1966

Ravasz János (szerk.): Dokumentumok a magyar nevelés történetéből. Budapest, 1966.

RAVASZ–FELKAI–BELLÉR 1960

Ravasz János – Felkai László – Bellér Béla: A magyar nevelés története a feudalizmus és a kapitalizmus korában. Budapest, 1960.

REZIK–MATTHAEDIS 1728

Rezik, Joannes – Matthaedis, Samuelis: Gimnasiologia evangelico Hungarica sive Historia Scholarum et earundem Rectorum celebrorum. Griphisvaldiae MDCCXXVIII. operaet studio M. Samuelis Matthaedis. 1728.

REZIK–MATTHAEDIS 1971

Rezik, Joannes – Matthaedis, Samuelis: Gymnaziológia. Bratislava, 1971.

RÉVÉSZ 1870

Révész Imre: Nézetek az 1868-i népoktatási törvény felett. Magyar Protestáns Egyházi és Iskolai Figyelmező. 1–2, 3–4. füzet. Pest, 1870.

RUTKAY 1939

Ruttkay László: A felvidéki szlovák középiskolák megszüntetése. Pécs, 1939.

SAKRANSKÝ 1973

Sakranský, Oskar: Nemzeti kisebbségek és kisebbségi egyházak Közép-Európában. I. kötet. Békéscsaba, 1973.

SÁRKÁNY 2000

Sárkány Mihály: Kalandozások a 20. századi kulturális antropológiában. Budapest, 2000.

SCHÉDIUS 1806

Schédius Lajos: Opinio de scholis aug. confessionis in Hungaria reformandis. Pest, 1806.

SCHÉDIUS 1817

Schédius Lajos: A pestalozzizismus ellen való észrevételekről. Tudományos Gyűjtemény II. Pest, 1817. 115–121.

SCHÉDIUS 1916

Schédius Lajos: Schédius Lajos aestheticai elmélete. Budapest, 1916.

SCHWARTZ 1869

Schvarcz Gyula: A közoktatási reform mint politikai szükséglet Magyarországon. Pest, 1869.

SEBŐ 1994

Sebő László: Békéscsaba iskolatörténete. Békéscsaba, 1994.

SETON-WATSON 1908

Seton-Watson, Robert Williams: Racial Problems in Hungary. London, 1908.

SIMA 1914

Sima László: Szentés Város története. Első kötet. Szentés, 1914.

SÍPOS 1984

Sípos Istvánné: Bél Mátyás pedagógiai reformtörekvései. Pedagógiai Szemle 1984/3.

SIRÁCKY 1985

Sirácky, Ján: Dlhé hľadanie domova. [Hosszú otthonkeresés.] Bratislava, 1985.

SKOLKA 1806

Skolka András: Mező Berény. Hazai Tudósítások 1806. október 25. Pest, 1806.

SKOLKA 1986

Skolka András: A Békés vármegyei Mezőberény történeti-topográfiai leírása. Békéscsaba, 1986.

SKOLKA 1997

Skolka András: Adalékok Békés vármegye geográfiájához – Békés és Skolka András. Adalékok Békés vármegye geográfiájához és természetrajzához. Füzeggyarmat. In: A hétköznapok historikuma. (Szerk.: Dusnoki-Draskovich József és Erdész Ádám) Gyula, 1997. 185–212.

ŠVEHLÁK 1908

Švehlák, Svetozar: O štúdium kultúry zahraničných Slovákov. Slovenský Narodopis 2–3. Pozsony (Bratislava), 1908.

SZABÓ 1973

Szabó Ferenc (szerk.): Mezőberény története I–II. Mezőberény, 1973.

SZABÓ 1980

Szabó József: Az 1836. évi nyíregyházi evangélikus iskolaszabályzat. In: Tanulmányok a magyar nevelésügy XVIII–XIX. századi történetéből. Budapest, 1980. 127–140.

SZABÓ 1881

Szabó Károly: Békés megye helynevei. Békésmegyei Régészeti és Művelődéstörténeti Egylet Évkönyve 1880/81. Gyula, 1881.

SZAKÁL 1934

Szakál János: A magyar tanítóképzés története. Budapest, 1934.

SZATMÁRI 2005

Szatmári Imre: Békés megye középkori templomai. Békéscsaba, 2005.

SZEBERÉNYI 1854

Szeberényi Lajos (szerk.): Néptanítók könyve. Békés-Csaba, 1854.

SZEBERÉNYI 1860A

Szeberényi Lajos: Néptanítók könyve. Békés-Csaba, 1860.

SZEBERÉNYI 1860B

Szeberényi Lajos: Néptanítók könyve, protestáns növelészeti közlöny. Arad, 1860.

SZEBERÉNYI 1930

Szeberényi Lajos Zsigmond: Békéscsaba története. Békéscsaba, 1930.

SZEBERÉNYI–FRANCISCI 1935

Szeberényi Lajos – Francisci, Michal: Dolnozemský slovenskí spisovatelia. Békéscsaba, 1935.

SZEKFŰ 1926

Szekfű Gyula (szerk.): Iratok a magyar államnyelv kérdésének történetéhez 1790–1848. Budapest, 1926.

SZELÉNYI 1915

Szelényi Ödön: Pedagógiai törekvések Magyarországon 1770–1848. Budapest, 1915.

SZELÉNYI 1917

Szelényi Ödön: A magyar evangélikus iskolák története, különös tekintettel a középiskolákra. Budapest, 1917.

SZELÉNYI 1931

Szelényi Ödön: A filozófiai pedagógia magyar úttörői. Budapest, 1931.

SZENTKERESZTY 1932

Szentkereszty Tivadar: Békés vármegye népoktatásának története. Békéscsaba, 1932.

SZÉKÁCS 1842a

Székács József: Szláv istentisztelet rövidítési terv. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1842. november 12. (Pest) 394–395.

SZÉKÁCS 1842b

Székács József: Iskolai dolgok. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap (Pest) 1842. 67.

SZILÁDY 1939

Szilády Jenő: A magyarországi tót protestáns egyházi irodalom 1517–1711. Hittudományi doktori értekezés. Budapest, 1939.

SZINCSONK 1996

Szincsonk György (szerk.): Tótkomlós története. Tótkomlós, 1996.

SZOKOLAI 1856

Szokolai István: Az úrbéri törvényszékek teendői és a volt Jobbágy és Földesúr közti jogviszonyoknak s azok rendezésének ismertetése. Pest, 1856.

TAVASSY 1847

Tavassy Lajos: A vizsgálatnak, mint tanodai köz- és nyilvános cselekmény és gyakorlatnak a célja. Protestáns Egyházi és Iskolai Lap 1847. 7.

TERHES 1825

Terhes Sámuel: Mi akadályozhatja többek közt tudomány béli tökéletesedését a Magyarok? Felső Magyarországi Minerva XII. Kassa, 1825. 495–501.

TERRAY 1967

Terray Barnabás: Aszód környékének iskolái 1771-ben. Aszódi Múzeumi Füzetek 3. Aszód, 1967.

TERRAY 1968

Terray Barnabás: A zayugrócz tervezetek 1848 felé mutató vonásai. Magyar Pedagógia 1968/1.

TERRAY 1975

Terray Barnabás: A felvidéki gimnáziumok művelődési szerepe. Pedagógiai Szemle 1975. 680–692.

TESCHEDIK 1786

Teschedik Sámuel: A' paraszt ember Magyar országban mitsoda és mi lehetne egy jól rendbe szedett falunak rajzolatjával egyetemben. Pécs, 1786.

TESCHEDIK 1788

Teschedik Sámuel: Projectum instructionis pro Decano. [Tanítási tervezet. Útmutatásai dékán számára.] (Ford.: Kemény Gábor, 1938) Szarvas, 1788.

TESSEDIK 1956

Tessedik Sámuel: Tessedik Sámuel utasításai a dékán számára. In: Vincze László: Tessedik Sámuel válogatott pedagógiai művei. Budapest, 1956.

TESSEDIK 1979

Tessedik Sámuel: Szarvasi nevezetességek [Szarvas, 1805]. In: Tessedik Sámuel és Berzeviczy Gergely a parasztok állapotáról Magyarországon. (Szerk.: Zsigmond Gábor) Budapest, 1979. 264–428.

TOMKA 1988

Tomka Mihály: Közművelődés Mezőberényben 1845-ig. Berényi Kalendárium. Mezőberény, 1988.

TÓTH 1977

Tóth Lajos: A Ratio Educationis hatása Tessedik Sámuel pedagógiai reformtevékenységére. Pedagógiai Szemle 1977. 1015–1027.

TÓTH 1979a

Tóth Lajos: Békés vármegye tanügyi helyzete az Első Ratio Educationis (1777) korában. Békési Élet 1978/1. 17–35.

TÓTH 1979b

Tóth Lajos: Békés megye iskolái az 1770/72-es összeírás tükrében. Magyar Pedagógia 1979/1.

TÓTH 1980

Tóth Lajos: Tessedik fellépése 1791-ben. Magyar Pedagógia 1980/3.

TÓTH 1984

Tóth Lajos: Békés megye iskolaügyének fejlődéstörténete. Magyar Pedagógia 1984/3.

TÓTH 1990

Tóth Lajos: A szarvasi pedagógusképzés története. In: Fejezetek a pedagógusképzés történetéből II. Békés megye. Szeged, 1990.

TÖRÖK 1905

Török István: A Kolozsvári Ev. Ref. Kollégium története I–IV. Kolozsvár, 1905.

UHORSKAI 2002

Uhorskai, Pavel: Evanjelici v dejinách slovenskej kultúry. Liptovský Mikuláš, 2002.

VAJČIK 1967

Vajčik, Peter: Nižšie školstvo na Slovensku v 15–16. str. [Alsófokú iskolák Szlovákiában a 15–16. században.] In: Humanizmus a reformáció na Slovensku. Bratislava, 1967.

VÁG 1983

Vág Ottó: Reformelméletek és reformmozgalmak a pedagógiában. Budapest, 1983.

WESSELÉNYI 1843

Wesselényi Miklós: Szózat a magyar és a szláv nemzetiség ügyében. Lipcse, 1843.

ZAŤKO 1973

Zaťko, Rudolf: Spoločenská a duchovná kultúra Slovákov v Maďarsku. Slovenský Narodopis. Bratislava, 1973. 477–500.

ZAY 1841

Zay Károly: Néhány szó a Pesten felállítandó református főiskola ügyében. Társalkodó 1841. február 24.

ZÁCH 1861

Zách József: Az elemi tanodák reformja Magyarországon. Adalékeszmék. Pest, 1861.

ZOVÁNYI 1977

Zoványi Jenő: A magyarországi protestantizmus 1565-től 1600-ig. Humanizmus és Reformáció 6. Budapest, 1977.

ZSILINSZKY 1872

Zsilinszky Mihály: Szarvas város története. Békéscsaba, 1872.

ZSILINSZKY 1907

Zsilinszky Mihály: A magyarhoni protestáns egyház története. Budapest, 1907.